

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet/Tanszék	Magyar Irodalomtudományi Intézet
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom (mellékszak)

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Magyar irodalomtörténet (reneszánsz és barokk) LLM2261						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	dr. Gábor Csilla egyetemi tanár						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	dr. Farmat Anna egyetemi adjunktus						
2.4 Tanulmányi évfolyam	MONO 1	2.5 Félév	2	2.6. Az értékelés módja	vizsga	2.7 A tantárgy típusa	kötelező, szaktantárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	1
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					33
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					30
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					45
Konzultáció					2
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszama			112		
3.8 A félév össz-óraszama			154		
3.9 Kreditszám			6		

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> infrastruktúra egyes témákhoz (vetítő, laptop, internet); könyvek; CD-lejátszó
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> infrastruktúra egyes témákhoz (vetítő, laptop, internet); könyvek; CD-lejátszó

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> C4.1, C4.2, C4.4, C4.5, C4.6 az alapvető irodalomtörténeti irányok megismerése, tájékozódás a korszakkutatás bibliográfiájában és kutatási módszereiben, árnyalt korszakértelmezés kialakítása az irodalmiság „kor-szerű”, a kulturális kontextusra is tekintettel levő szemlélete primér és szekundér szövegek ismeretén alapuló kritikai reflexió a korszakkal kapcsolatos sztereotípiákra, korszakspecifikus szakszókincs elsajátítása és alkalmazása barokk szövegek olvasása, megértése: egyfajta „nyelvismeret” elsajátítása interdiszciplinaritásra való nyitottság
Általános kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> CT3 a megismert módszerek alkalmazása; önálló elemzések készítése

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> a barokk korszakra vonatkozó alapvető kutatások megismerése, tájékozódás a korszakkutatás bibliográfiájában és kutatási módszereiben, árnyalt korszakértelmezés kialakítása irodalmi formák (korszakok, áramlatok, szövegtípusok) és kontextusaik értelmező magyarázata tájékozódás az eszme- és mentalitástörténetben Bevezetés a hagiográfiai és himnológiai kutatás módszertanába, ismerkedés a tudományterület legújabb eredményeivel. Szakmai nézőpont kialakítása a szentkultuszról, a problematika interdiszciplináris megközelítése
--------------------------------------	--

7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • a megismert módszerek alkalmazása önálló elemzések révén • Egyéni képzési projekt megszervezése, a képzési célok elérése információszerzés útján, csoportos projekt kidolgozásával, az intézményes szakmai és személyes képzési programokon való részvétel által.
-------------------------------------	--

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás:	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Bevezetés – visszatekintés: a középkori hagyomány, előretekintés: a reformáció és barokk madártávtalból	<ul style="list-style-type: none"> – fogalomalkotás – magyarázat – interaktív megközelítés 	
A reformáció és a trentói zsinat. Teológiai irányok és lelkiségi mozgalmak Luther fellépésétől az antitrinitarizmus kialakulásáig.	<ul style="list-style-type: none"> – összehasonlítás – bemutatás – rendszerezés 	
Katolikus válasz, katolikus reform	<ul style="list-style-type: none"> – előadás – magyarázat – szemléltetés – megfigyeltetés 	
A reformáció Magyarországon: új műfajok, wittenbergi történelemszemlélet, teológiai és irodalmi reflexiók a török hódításról	<ul style="list-style-type: none"> – magyarázat – elbeszélés – rendszerezés – szemléltetés – megfigyeltetés 	
Narráció, reflexivitás, példázatoság; humanizmus és reformáció az ország két távoli részében: Heltai Gáspár és Bornemisza Péter művei	<ul style="list-style-type: none"> – előadás – magyarázat 	
A reneszánsz/reformációs (vita)dráma: műfaji, poétikai kérdések	<ul style="list-style-type: none"> – előadás – magyarázat – leírás 	
Balassi Bálint költészete: kutatási témák és irányok, a ciklusok kérdése	<ul style="list-style-type: none"> – előadás – elbeszélés – szövegértelmezés 	
Manierizmus, újsztoicizmus. Rimay János és a 16. század végének versszerzése. A Balassi-féle verstípus dekomponálása; retorika és poétika	<ul style="list-style-type: none"> – magyarázat – szemléltetés – rávezetés 	
Barokk, ellenreformáció, konfesszionalizálódás: a folyamat és a terminológia. A katolikus reform első írónemzedéke: Monoszlói András, Káldi György, Vásárhelyi Gergely, Hajnal Mátyás	<ul style="list-style-type: none"> – előadás – szemléltetés – magyarázat 	
<i>Imitatio</i> és <i>compilatio</i> Pázmány Péter műveiben. A magyar teológiai műnyelv	<ul style="list-style-type: none"> – magyarázat – leírás 	

formálódása. Argumentációs eljárások a polémiában. A skolaszikus hagyomány továbbélése, valamint humanista és reformációs tanulságok. A jezsuita homiletika	– megfigyeltetés, – rávezetés	
A középkori tradíció újraértelmezése a kora újkori katolikus és protestáns versszerzésben (Nyéki Vörös Mátyás, Hajnal Mátyás, Thordai János, Detsi János). A közösségi költészet: fogalomértelmezés, funkció, szövegrétegek	– leírás, bemutatás – magyarázat – megfigyeltetés	
A wittenbergi történelemteológiai hagyomány újraértelmezése és aktualizálása Zrínyi Miklósnál; a nemzeti identitás formálódásának elemei	– bemutatás, leírás – magyarázat	
Erdélyi emlékirodalom a 17–18. században: megközelítési és kutatási irányok; a történelem értelme; a személy és a közösség	– előadás – magyarázat	
Erdélyi emlékirodalom a 17–18. században: az emlékezet helyei; konfesszió és devóció a történelmek értelmezésében	– magyarázat – szemléltetés	
<p>Kötelező könyvészet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bitskey István, <i>Hitviták tüzeiben</i>, Bp., 1978. • Győri L. János, <i>Izrael és a magyar nép történetének párhuzamai a XVI–XVII. századi prédikátori irodalomban = Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI–XVII. századi történetéből</i>, szerk. G. Szabó Botond, Fekete Csaba, Bereczki Lajos, Debrecen, 2000, 29–50. • Kiss Farkas Gábor, <i>Politikai retorika a törökellenes irodalomban = A magyar irodalom története I.</i>, szerk. Jankovits László, Orlovsky Géza, Bp., 2007, 204–216. • Kulcsár Péter, <i>A történetíró Heltai = Irodalom és ideológia a 16–17. században</i>, szerk. Varjas Béla, Bp., 1987, 113–133. • Oláh Szabolcs, <i>Hitélmény és tanközlés: Bornemisza Péter gyülekezeti énekhasználata</i>, Debrecen, 2000. • Latzkovits Miklós, <i>A drámaírás gyakorlata a 16–17. századi Magyarországon</i>, Bp., 2007. • Horváth Iván, <i>Balassi költészete történeti poétikai megközelítésben</i>, Bp., 1982. • Pirnát Antal, <i>Balassi Bálint poétikája</i>, Bp., 1996. • Balassi Bálint verseinek hálózati kritikai kiadása: www.magyar-irodalom.elte.hu • Ács Pál, „Az idő ósága”. <i>Történetiség és történelemszemlélet a régi magyar irodalomban</i>, Bp., 2001, 13–101. • Gábor Csilla, <i>Káldi György prédikációi: Források, teológia, retorika</i>, Debrecen, 2001. • Gábor Csilla, <i>Religió és retorika: Tanulmányok a középkori, reneszánsz, barokk irodalomról</i>, Kolozsvár, 2002, 235–317. • Bitskey István, <i>Humanista erudíció és barokk világkép. Pázmány Péter prédikációi</i>, Bp., 1979. • <i>Pázmány Péter és kora</i>, szerk. Hargittay Emil, Piliscsaba, 2001. • <i>A magyar költészet műfajai és formái a 17. században</i>, szerk. Ötvös Péter, Pap Balázs, Szilasi László, Vadai István, Szeged, 2001. • Bitskey István, <i>Mars és Pallas között</i>, Debrecen, 2006. 		

<ul style="list-style-type: none"> • Kiss Farkas Gábor, <i>Az imitatio elmélete és gyakorlata a Szigeti veszedelemben = A magyar irodalom története I.</i>, szerk. Jankovits László, Orlovsky Géza, Bp., 2007, 447–466. • <i>Emlékezet és devóció a régi magyar irodalomban</i>, szerk. Balázs Mihály és Gábor Csilla, Kolozsvár, 2007. • Tóth Zsombor, <i>A koronatanú: Bethlen Miklós</i>, Debrecen, 2011. 		
8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés – szervezési kérdések	Megbeszélés	
2. <i>Tragoedia magyar nyelven</i> – a mítosz protestáns-keresztény átértelmezése	bemutató, magyarázat, közös elemző olvasás	
3. Keretes elbeszélés, példázatsor, szimbolizmus, műfaji kérdések. Heltai Gáspár, <i>Ponciánus császár históriája</i>	bemutató, magyarázat, csoportmunka	
4. Pázmány Péter prédikációi: a morális tanítás teológiai megalapozottsága és liturgikus beágyazottsága. <i>Mely üdvösséges a magunk-ismerése</i>	bemutató, magyarázat, közös elemzés, csoportmunka	
5. A puritanizmus formakincse és nyelvi megoldásai – Medgyesi Pál: <i>Erdély romlásának okairól</i>	bemutató, magyarázat, közös elemzés, csoportmunka	
6. Hajnal Mátyás, <i>Szíves könyvecske. Kép és szöveg párbeszéde</i> – az embléma mint a dialógus eszköze.	bemutató, magyarázat, közös elemzés, csoportmunka	
7. Árva Bethlen Kata önéletírása: felekezetiesség, személyesség, történetmondás	bemutató, magyarázat, közös elemzés, csoportmunka	
<p>Könyvészet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bornemisza Péter, <i>Tragédia magyar nyelven az Szophoklész Életrájából</i> 1558, Oláh Szabolcs kísérőtanulmánya a hasonmás kiadáshoz, Bp., 2009. • Szigeti József, <i>A mű és kora</i>, Bukarest, 1970, 110–168. • Latzkovits Miklós, <i>Bornemisza Electrájának Chorusa = Uő., A drámaírás gyakorlata a 16–17. századi Magyarországon</i>, Budapest, 2007, 88–93. • Nemeskürty István, <i>Heltai Ponciánusa és a magyar reneszánsz szórakoztató irodalom</i>, ItK, 1972, 555–572. • Gábor Csilla, <i>A történet kerete, a keret története: változatok Ponciánusra</i> = Gábor Csilla, Luffy Katalin, Sipos Gábor (szerk.), <i>Erdély reneszánsza I–II.</i>, Kolozsvár, 2009, I. 147–160. • Bitskey István (szerk.), <i>Retorikák a barokk korból</i>, Debrecen, 2003, 111–143; 243–272. • Bitskey István, <i>Humanista erudíció és barokk világkép. Pázmány Péter prédikációi</i>, Bp., 1979. • Bitskey István, <i>Retorika és etika Pázmány Péter prédikációiban</i> = Uő., <i>Virtus és religio (Tanulmányok a régi magyar irodalmi műveltségről)</i>, Miskolc, 1999, 172–184. • Bartók István, <i>Pázmány prédikációi és a katolikus–protestáns retorika</i> = Hargittay Emil (szerk.), <i>Pázmány Péter és kora</i>, Piliscsaba, 2001, 322–332. • Luffy Katalin, <i>Medgyesi Pál és prédikációi. Prédikátori magatartás a Rákócziak</i> 		

udvarában, It 2001, 186–208.

- Fazakas Gergely Tamás–Győri L. János (szerk.), *Medgyesi Pál redivivus. Tanulmányok a 17. századi puritanizmusról*, Debrecen, 2008, 60–85; 156–187.
- Holl Béla, *Szíves könyvecske*, kísérő tanulmány a hasonmás kiadáshoz, Bp., 1992.
- Zemplényi Ferenc, *Egy magyar jezsuita emblematikus = Ikonológia és műértelmezés*, 2, Szeged, 1987, 145–152.
- Gábor Csilla, *A meditáció a hitgyakorlásban és az irodalomban = Uő., Religió és retorika*, Kolozsvár, 2002, 257–277.
- Knapp Éva, *Irodalmi emblematika Magyarországon a XVI–XVIII. században*, Bp., 2003, 51–87.
- Fazakas Gergely Tamás, „*tetszett az Úristennek [...] a gyámoltalan árvák seregébe béírni*”. *Bethlen Kata önéletírása és az özvegyek reprezentációjának kulturális hagyománya a kora újkorban = Balázs Mihály–Gábor Csilla (szerk.), Emlékezet és devóció a régi magyar irodalomban*, Kolozsvár, 2007, 259–279.
- Németh S. Katalin, *Bethlen Kata Önéletírása és XVIII. századi halotti beszédek*, ItK 1984, 195–198.

Olvasmányjegyzék

A szövegfelismerő feladat az alábbi listából tartalmaz majd szemelvényeket. Javasolt – a lehetőségekhez mérten – a kritikai, illetőleg hasonmás kiadások, vagy a jegyzetapparátussal ellátott kiadások használata.

Janus Pannonius *Versei*

Sylvester János, *Újtestamentum magyar nyelven* (a fordítás függelékei)

Szkhárosi Horvát András, *Vígasztaló ének, Az fejedelemségről, Az fősvényiségről*

Sztárai Mihály, *Az igaz papságnak tiköre*

Comoedia Balassi Menyhárt árultatásáról

Debreceni disputa

Kecskeméti Vég Migály, *55. zsoltár*

Károlyi Gáspár, *Két könyv*

Farkas András, *Az zsidó és magyar nemzetről*

Heltai Gáspár, *A részegségnek és tobzódásnak veszedelmes voltáról való dialógus, Száz fabula, Chronica az magyaroknak dolgairól, Ponciánus császár históriája*

Bornemisza Péter, *Énekecske gyermekek rengetésére, Tragoedia magyar nyelven, Ördögi kísértetekről*

Tinódi Lantos Sebestyén, *Cronica*

Pataki Névtelen, *Eurialusnak és Lucretiának szép históriája*

Enyedi György, *Gismunda és Giscardus históriája*

Gergei Albert, *Árgirus históriája*

Balassi Bálint, *Versei*

Rimay János, *Versei*

Káldi György két prédikációja

Hajnal Mátyás, *Szíves könyvecske*

Pázmány Péter, *Kalauz* (1–2. könyv), Kempis-fordítás, prédikációk

Zrínyi Miklós, *Szigeti veszedelem, Mátyás király életéről való elmélkedések, Az török áfium ellen való orvosság*

Gyöngyösi István, *Márssal társolkodó Murányi Vénusz, Porábúl meg-éledett Phoenix,*

Kemény János, *Önéletírása*

Bethlen Miklós, *Élete leírása magától*

Veresmarti Mihály, *Megtérése históriája*

Misztótfalusi Kis Miklós, *Mentsége*

Cserei Mihály, *História*

Apor Péter, *Metamorphosis Transylvaniae*

Bethlen Kata, *Önéletírása*

9. A szakmai testületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A tantárgy összhangban van a PPKE, DE, SZTE azonos nevű tantárgyainak tartalmával.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	tájékozottság, elemzőképesség	Írásbeli vizsga az előadások és szemináriumok anyagából. (A szorosan vett vizsgát szövegfelismerési feladat előzi meg, az elolvasandó primér művek listáját l. a tantárgyleírás végén.)	67 %
10.5 Szeminárium / Labor	tájékozottság, elemzőképesség	Írásbeli vizsga, házidolgozat.	33%
	aktív részvétel a csoportmunkában	A vizsgán való részvétel feltétele szemináriumi kiselőadás megtartása és egy önálló írásbeli dolgozat elkészítése és előzetes beadása (a témát előzetesen egyeztetni kell a szemináriumvezetővel).	
10.6 Minimális követelmények			
<ul style="list-style-type: none"> • Az egyes témák ismerete a konkrét események, személyek, jelenségek felidézésével, apró részletek nélkül • Összefüggések teremtésére való képesség • Irodalomtörténeti problémák érzékelése • A bibliográfiai tételek legalább felének ismerete • Szeminárium esetében: egy kiselőadás vagy vitaindító megtartása, házidolgozat benyújtása, illetve az összes téma alapszintű ismeret, kritikai megközelítése			

Data completării

2020.04.09.

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Semnătura titularului de curs practic

Data avizării departament

2020.04.17.

Semnătura Directorului de Departament